

Opinnäytetyö (AMK)

Palvelujen tuottaminen ja johtaminen

Aikuiskoulutus

2011

Christian Tauler

DOKUMENTTIELOKUVAN TYÖVAIHEET TUOTTAJAN SILMIN

– DJ:t Sex & Stigu -dokumenttielokuva

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

Turun ammattikorkeakoulu

Palvelujen tuottaminen ja johtaminen | Aikuiskoulutus

Joulukuu 2011 | 30

Ohjaaja Eija Koivisto

Christian Tauler

DOKUMENTTIELOKUVAN TYÖVAIHEET TUOTTAJAN SILMIN

– DJ:t Sex & Stigu

Opinnäytetyöni koostuu tuottamastani dokumentaarisesta lyhytelokuvasta sekä kirjallisesta osasta, jossa kuvailen dokumenttielokuvan tekemisen prosessia tuottajan näkökulmasta. Dokumenttielokuva kertoo kahdesta pitkään yhdessä toimineesta tiskijukasta ja heidän edesottamuksistaan ennen heidän illan keikkaansa DBTL-kaupunkifestivaaleilla kesällä 2011. Elokuvasa pyritään kuvailemaan DJ:t Sex & Stigun levysoiton filisofiaa sekä välittämään katsojalle ne ilot ja muut vahvat tunteet, joita DJ-kaksikko kokee saadessaan soittaa musiikkia.

Opinnäytetyön kirjallisen osan alussa olen pyrkinyt määrittelemään dokumenttielokuvan käsitettä alan asiantuntijoiden kirjallisuudessa esiintyvillä näkökulmilla. Lisäksi kuvailen dokumenttiprojektimme tärkeimpiä työvaiheita sekä niihin sisältyviä prosesseja. Dokumenttielokuvan tuotannon vaiheet olen jakanut kolmeen pääosaan: esituotanto, kuvaukset ja jälkituotanto. Näihin työvaiheisiin sisältyy monia työprosesseja, joista dokumenttiprojektimme kannalta tärkeimpiä tuon esille tässä opinnäytetyössä.

Lopuksi vertaan, miten dokumenttielokuvalla asetetut tavoitteet kohtasivat lopputuloksen. Dokumenttielokuva on silloin onnistunut, kun kohteesta saatu laadukas kuvamateriaali on tuotettu katsojille tarkoituksenmukaisin taiteen keinoin ja niin, että tekijän viesti välittyy katsojalle.

ASIASANAT:

dokumenttielokuva, elokuvatuotanto, dj

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree programme in Hospitality Management | Adult Education

December 2011 | 30

Instructor Eija Koivisto

Christian Tauler

DOCUMENTARY FILMMAKING FROM PRODUCER'S POINT OF VIEW

This thesis consists of two sections, my own produced documentary short film *DJs Sex & Stigu* and a written analysis. The written section *Documentary Project: DJs Sex & Stigu* concentrate on the process of making the documentary film from the producer's point of view. Beside the written section includes a chapter which is trying to define "a documentary film".

This a story about two disc jockeys who have played together for quite a long time. The purpose of it is to find out how these DJs are spending their day and relaxing just before their gig at the *Down By The Laituri* –festival. The most important message of the documentary film is their philosophy and all the joy including the other deep motions which they are going through when they are able to play music for people.

The parts of the documentary filmmaking process I have distributed in a following way: pre-production, shooting (production), and post-production. These three main parts contain many work processes and all the most important processes for our film project have been described in this written section of the thesis.

In the last chapter, I make a summary of the process of making the documentary film. Beside that, I compare with the final result of the documentary film to the goals we had while processing it.

KEYWORDS:

documentary film, film production, dj

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 DOKUMENTTIIN LIITTYVIÄ MÄÄRITELMIÄ	7
3 DOKUMENTTI DJ:T SEX & STIGU TUOTANTO PROSESSI VAIHEITTAIN	10
3.1 Suunnittelu ja esituotanto	11
3.1.1 Idea	11
3.1.2 Visio ja tavoitteet	12
3.1.3 Tuontantotiimin kokoonpano	13
3.1.4 Budjetointi, aikataulutus ja kuvausluvut	14
3.1.5 Kuvauslaitteiston hankinta	15
3.1.6 Käsikirjoitus	15
3.2 Kuvaukset	18
3.2.1 Kuvausten esivalmistelut	18
3.2.2 Kuvausten toteutus	19
3.3 Jälkituotanto	23
3.3.1 Leikkaus	23
3.3.2 Musiikki ja grafiikka	25
3.3.3 Lopputulos tuottajan silmin	25
4 YHTEENVETO	27
LÄHTEET	30

KUVAT

Kuva 1. DJ- kaksikko kylpemässä.

Kuva 2. Sex & Stigu rooliasuissaan.

Kuva 3. Keikkatunnelmaa.

1 JOHDANTO

Dokumenttielokuvaa on pidetty kuvauksena todellisuudesta, toisin kuin fiktiivistä elokuvaa. Todellisuuden käsite assosioituu ihmisten mieleen yleensä ensimmäisenä, kun dokumenttielokuvista puhutaan. Kyseessä on kuitenkin audiovisuaalinen teos, joka kaikessa taiteellisuudessaan, visuaalisuudessaan ja elokuvamaisuudessaan on tekijänsä oma käsitys todellisuudesta.

Opinnäytetyöni koostuu tuottamamastani dokumenttielokuvasta DJ Sex & Stigu sekä kirjallisesta osasta, jossa kuvaan dokumenttiprojektimme kehityskulun eri vaiheita ideasta koenäytökseen. 13-minuuttinen lyhytdokumentti kertoo kahdesta DJ:stä, jotka ovat keikoillaan soittaneet musiikkia yhdessä 2000-luvun alusta asti. Dokumentissa seurataan DJ Sex & Stigun edesottamuksia yhden päivän ajan heidän valmistautuessaan illalla pitämäänsä keikkaan Down By The Laituri-festivaaleilla kesällä 2011.

Tämän opinnäytetyön kirjallisessa osan alussa olen määritellyt lyhyesti dokumenttielokuvan käsitettä alan asiantuntijoiden kirjallisuudessa esittämillä näkökulmilla. Lisäksi kuvaan opinnäytetyössäni DJ:t Sex & Stigu – dokumentin tekovaiheita omasta eli tuottajan näkökulmasta. Tarkastelen myös sitä, miten dokumentista tuli sellainen kuin tuli ja miten ennako-odotuksemme täyttyivät.

Dokumenttiprojektin eri vaiheita kuvatessani olen käytännön kokemuksiemme rinnalle pyrkinyt liittämään myös faktaa audiovisuaalisen viestinnän kirjallisuudesta. En kuitenkaan peilaa, miten olemme tehneet asioita siihen, miten ne teorian mukaan olisi pitänyt tehdä. Opinnäytetyöhön kuuluvaa dokumenttielokuvaa ei liitetä työhön tekijänoikeudellisista syistä.

2 DOKUMENTTIIN LIITTYVIÄ MÄÄRITELMIÄ

Mikä itse asiassa on dokumenttielokuva? Mikä erottaa sen fiktiosta? Tätä ovat määritelleet viimeisen lähes sadan vuoden aikana niin elokuvantekijät kuin elokuvatutkijatkin. Yksi varhaisimmista määritelmistä on John Griersonin 1920-luvulla lanseeraama "todellisuuden luova käsittely". Grierson oli myös tietävästi ensimmäinen henkilö, joka käytti termiä dokumenttielokuva, kun hän luonnehti yhdysvaltalaisen Robert J. Flahertyn elokuvaa *Moana*. (Kippola & Sedergren 2009, 18.)

Dokumenttielokuva vie katsojat uusiin maailmoihin ja kokemuksiin kertomalla tietoa todellisista ihmisistä, paikoista ja tapahtumista, käyttäen todellisia kuvia. Toisin kuin fiktion tekijä, dokumentin tekijä ei halua keksiä uutta. Hänen tehtävänsä on valita ja järjestellä löytönsä ja esittää ne. (Curran 2007, 2.)

Dokumenttielokuvan vaikutusvaltaisin määritelmä lienee kuitenkin Richard Barsanin kirjoittamasta teoksesta *Nonfiction film*. Hänen mukaansa kaikki dokumenttielokuvat ovat ei-fiktiivisiä elokuvia, mutta kaikki ei-fiktiiviset elokuvat eivät ole dokumenttielokuvia.

Kerronnallinen analyysi dokumenttielokuvissa on alkanut saada vasta viime vuosikymmeninä tarkempaa valaistusta, kun dokumenttielokuvien tulkinnallisia ulottuvuuksia on syvemmin alettu hahmottaa. Myös teoreettinen kirjoittelu on lisääntynyt dokumenttikerronnassa. Voidaan silti todeta, että paljon olisi vielä tehtävissä, kun hahmotetaan sitä laajuutta, millä teoriaa on fiktioelokuvaan sovellettu. Dokumenttielokuvat ovat keskittyneet historiallisiin, eettisiin ja poliittisiin kysymyksiin, siksi yksittäisten teosten lähiluku on jäänyt vähemmälle. Dokumentin tarkastelussa on myös kiinnitetty aivan liian paljon huomiota tuotannollisiin seikkoihin, mikä on verottanut huomiota muilta näkökulmilta. Tästä on seurannut teknologian kohtuuton korostus, joka on aiheuttanut dokumenttikerronnan kielellisen ja aistillisen näkökulman jäämisen taustalle. Kautta aikain ovat dokumentaristit ja kriitikot keskustelleet, kuinka eri tekniikat muokkaavat todellisuutta. Viime vuosikymmenien aikana, televisio ja

digitaalisuus ovat tuoneet uusia näkymiä ja lisännyt asioiden tulkinnallisuutta. Dokumentin ja fiktion suhteista herää myös kysymys siitä, miten nykypäivänä dokumentaatiot hyödyntävät fiktiivisen kerronnan rakennusmalleja. (Valkola 2002, 7-14.)

Dokumenttielokuvaa on, erotuksena fiktiivisestä elokuvasta, pidetty kuvauksena todellisuudesta. Todellisuus-aspekti nousee yleensä dokumenttielokuvasta puhuttaessa ensimmäisenä esille, mutta eivät niinkään audiovisuaalisen teoksen elokuvamaisuus, visuaalisuus tai taiteellisuus.

Jari Sedergren ja Ilkka Kippola antavat kirjassaan Dokumentin ytimessä dokumenttielokuvalla yksinkertaisen työmääritelmän. Heidän mukaansa ei-fiktiivinen elokuva kertoo ainakin pääosin siitä maailmasta, minkä se asettaa näytteille. Sen sijaan fiktiivinen elokuva laajentaa perspektiiviä näyttämänsä ulkopuolelle. (Kippola & Sedergren 2009, 18.)

Dokumenttielokuvaa tutkineen Bill Nicholisin mukaan dokumenttielokuvalla ei voida antaa yksiselitteistä määritelmää, sillä se on sumea käsite (fuzzy concept). Hän vertaa dokumenttielokuvan käsitettä ”kulkuneuvon” käsitteeseen, sillä yhdenlaisen kulkuvälineen (auto) sijaan se viittaa hyvin laajaan kirjoon erilaisia matkustustapoja. Käsitteen sumeus johtuu myös Nicholisin mielestä sen liikkuvuudesta. Se, mitä dokumenttielokuvalla ymmärretään, on muuttunut ajan myötä uusien konventioiden haastaessa edellisiä ja määritellen dokumenttielokuvan rajoja uudelleen. (Nichols 2001, 21)

Minkälainen ja kenen kuvaus todellisuudesta dokumenttielokuvissa esiintyy? Meillä kaikilla on oma tulkintamme todellisuudesta ja esitämme ja välitämme sen myös omalla tavallamme eteenpäin. Useiden tekijöiden mukaan dokumenttielokuva on vain tekijän ja tekijöiden kuvaus erästä olemassa olevasta todellisuudesta. Se on vain eräs tulkinta muiden tulkintojen joukossa. Bill Nicholisin (2001, 20) mukaan dokumentti ei ole todellisuuden kopio, vaan se on maailmamme representaatio.

Jouko Aaltosen mukaan suomalaiset dokumentaristit kokevat dokumenttielokuvan tekoprosessin maailman kohtaamisena, tutkimisena,

itsensä ilmaisemisenä sekä yrityksenä ymmärtää itseä ja maailmaa (Aaltonen 2006, 101). Aaltonen esittää kirjassaan myös seuraavanlaisen määrittelyn dokumenttielokuvalle: ”Dokumenttielokuva on luovaa, tekijälähtöistä taiteellista ilmaisua, jonka aiheena on todellinen sosiaalihistoriallinen maailma” (Aaltonen 2006, 48.).

Sekä institutionaaliset että sisällölliset kriteerit ovat tärkeitä dokumenttielokuvaa määrittäviä tekijöitä. Institutionaaliset kriteerit määrittävät dokumenttielokuvaa erilaisten ulkoisten kriteerien kuten tuotantotavan, esityskäytäntöjen ja -kontekstien sekä tekijöidenyhteisöjen kautta. Bill Nichols painottaa juuri näiden institutionaalisten puitteiden merkitystä (2001, 22). Hänen mukaansa teosta tuottavat organisaatiot ja instituutiot voivat osaltaan itse määrittää teoksen dokumenttielokuvaksi (2001, 22). Sisäiset kriteerit sitä vastoin määrittävät dokumenttielokuvaa sen sisällöllisten ominaisuuksien, kuten juonen, kerrontatavan, käsikirjoituksen, kuvallisen ilmaisun ja taiteellisten ratkaisujen kautta. Samoja ulkoisia kriteerejä noudattaen ja samoja välineitä käyttäen saattaa syntyä täysin erilaisia sisällöllisiä lopputuloksia

Yleisesti lähes kaikissa dokumenttielokuvissa on kysymys tositapahtumien ja todellisuuden kuvaamisesta. Dokumenttielokuvat sisältävät myös aina tekijänsä tulkinnan kuvaamastaan todellisuudesta. (Vilhunen 1990, 30.) Myös DJ:t Sex & Stigu -dokumentissa pyrimme esittämään kohteet todenmukaisiksi luomalla kuitenkin oman näkemykseni kohteiden olemuksesta.

3 DOKUMENTTI DJ:T SEX & STIGU TUOTANTO PROSESSI VAIHEITTAIN

Tuottajan näkökulmasta dokumenttielokuvan tuotantovaiheet voidaan jakaa kolmeen pääosaan: esituotanto, kuvaukset ja jälkituotanto. Näihin kolmeen tuotantovaiheeseen sisältyy niin monta eri työprosessia, että koko tuotantoprosessista voi tulla hyvinkin monimutkainen. Dokumenttimme tuotantovaiheet olen niin ikään jakanut kolmeen osaan: suunnittelu ja esituotanto, kuvaukset sekä jälkituotanto. Suunnittelu ja esituotanto -vaiheessa

Dokumenttielokuvan esituotantovaiheessa tehdään monia itse tuotantoon valmistavia toimia, kuten esimerkiksi taustatyötä, ennakkotutkimusta, tuotantopäätös, aikataulut ja kuvakäsikirjoitus. Esivalmistavat toimet ovat elintärkeitä kuvausvaiheen sujuvuuden kannalta. On tärkeää esimerkiksi selvittää etukäteen oleelliset faktat kuvattavista kohteista, tutustua kuvauspaikkoihin sekä aikatauluttaa kuvauspäivät.

Kuvaukset ovat yleensä dokumenttiprojektin mielenkiintoisin tuotantovaihe. Dokumenttielokuvan onnistuminen on hyvin pitkälti kiinni siitä, että kuvamateriaalia on tarpeeksi, ja että sen laatu on tarkoituksenmukainen. Dokumenttielokuvan kuvaamiseen kuuluu se, että kuvataan niin paljon kuin mahdollista, koska voi olla, että toista tilaisuutta ei enää tule. On paljon parempi, että kuvamateriaalia on liian paljon kuin liian vähän. Kuvamateriaalin laatuun vaikuttaa moni asia kuten esimerkiksi, kuvaustekniikka, -laitteet, -etäisyydet, valaistus, kuvakulmat ja niin edelleen.

Dokumenttielokuvan jälkituotannon keskeisin työprosessi on leikkaus. Leikkaus on yleistermi proseduurille, jossa kuva ja ääni yhdistetään kuvatusta ja äänitetystä materiaalista yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. Leikkaajan vastuulla on kokonaisuuden hallinta, elokuvan rytmin ja rakenteen luominen, turhan materiaalin pois karsiminen, materiaalien kiteyttäminen sekä draamallisten nyanssien luominen. Leikkaaja luo elokuvalla ajan ja keston, sekä hyvin pitkälti

kokonaisdramaturgisen luonteen. (elokuvantaju.fi 2011.) Muita keskeisiä jälkituotannon työvaiheita ovat muun muassa musiikki, efektit ja grafiikka.

3.1 Suunnittelu ja esituotanto

3.1.1 Idea

Idea dokumenttiprojektiin syntyi kesällä 2011, kun pohdimme erään ystäväni kanssa, minkälaista filmatisointia olisi hauska ryhtyä harrastemielessä tekemään. Olin päivää aikaisemmin kuullut, että DJ:t Sex & Stigu aikovat tehdä yli vuoden kestäneen tauon jälkeen comeback-keikan Down By The Laituri – kaupunkifestivaaleilla heinäkuun viimeisenä viikonloppuna tapahtumapaikkana legendaarinen ravintolalaiva Donna. Totesin siinä olevan hyvä aihe dokumenttielokuvalle, jonka haluaisin toteuttaa. Tajusin saman tien myös sen, että tästä kahdesta tiskijukasta kertovan dokumentin ympärille voisin tehdä myös opinnäytetyöni.

Seuraavaksi piti miettiä olisiko teoreettisesti hyvä idea myös käytännössä mahdollista toteuttaa. Saisimmeko kasattua ammattitaitoisen tuotantotiimin? Entä mistä saisimme kuvauskaluston sekä muun tekniikan? Tulin kuitenkin nopeasti siihen tulokseen, että dokumentin tekeminen on täysin mahdollista ja vielä kohtuullisen hyvillä puitteilla.

Otin heti puhelun DJ Sexille, joka on myös veljeni, ja hän näytti idealle vihreää valoa, kuten teki myös DJ Stigu kuultuaan asiasta. Tästä alkoi dokumentin kuvausten suunnittelu, joka huipentuisi heinäkuun viimeisenä lauantaina, sillä silloin olisi tarkoitus kuvata lähes kaikki dokumenttiprojektin kuvamateriaali.

3.1.2 Visio ja tavoitteet

Visioissamme dokumentti tulisi muodostumaan Sex & Stigun haastatteluosuuksista, vanhoista kuvamateriaaleista, keikkaa edeltävän päivän tapahtumista sekä itse keikan kuvamateriaalista.

Koska dokumentti tulisi kertomaan kahdesta hupaisasta hahmosta, olimme tulleet toisen käsikirjoittajan kanssa siihen tulokseen, että filmistä pitäisi ehdottomasti tulla humoristinen, jopa koominen. Olimme sitä mieltä, että huumorin pitäisi perustua tilannekomiikkaan, jota ei pysty luomaan etukäteen, vaan dokumentin päätähdet saavat itse tahattomasti luoda koomiset tilanteet sanoillaan ja teoillaan yksinkertaisesti vain olemalla omia esiintyjäpersooniaan.

Halusimme mahdollisimman autenttista sekä totuudenmukaista kuvamateriaalia, joten emme halunneet lähteä käsikirjoittamaan tai mitenkään muutenkaan ohjaamaan päähenkilöiden tekemisiä. Yleisesti lähes kaikissa dokumenttielokuvissa on kysymys tositapahtumien ja totuuden kuvaamisesta. Dokumenttielokuvat sisältävät myös aina tekijänsä tulkinnan kuvaamastaan todellisuudesta. (Vilhunen 1990, 30.) Oma tulkintamme tulisi näkymään lähinnä siinä, mitä kuvamateriaalia tulisimme valitsemaan ja miten leikkaisimme sen.

Lähtökohta oli siinä mielessä riskialtis, että meillä ei ollut mitään takeita siitä, miltä Sex & Stigu tulisi näyttämään filmillä. Päätimme kuitenkin luottavaisina ottaa sen riskin, sillä mielestämme tunsimme kaksikon sen verran hyvin, että olisi suorastaan ihme, jos monen tunnin kuvamateriaalista ei löytyisi koomisia otoksia.

Humoristisuuden lisäksi ennakoimme sen, että dokumentista saattaisi tulla kaikessa autenttisuudessaan keskustelua herättävä, jopa ronski, mutta silti hyvän maun mukaisesti tehty. Tämä sen vuoksi, että tiesimme etukäteen DJ-kaksikon räävittömän tyylin, asenteet sekä tunnelmat, jotka heillä tulisi olemaan koko keikka-/kuvauspäivän.

3.1.3 Tuotantotiimin kokoonpano

Tuotantotiimin kokoaminen oli suhteellisen helppoa. Koska kyseessä oli oma projekti, hoitaisin luonnollisesti itse tuottajan roolin. Myös käsikirjoitusta alkaisin työstää itse yhdessä ideasta asti mukana olleen ystäväni kanssa. Alusta asti oli selvää, että halusimme kuvaajaksi tuttumme Niko Kotirannan, sillä hänen ammattitaitonsa puolesta puhui se, että hän tekee Ylelle kuvaustöitä sekä opettaa alaa eri oppilaitoksissa.

Kuvauksiin osallistuvana tuottajana oli loogista, että osallistuisin enemmän tai vähemmän ohjaamiseen, mutta halusimme kuitenkin kuvauksiin jonkun ammattitaitoisen henkilön, joka varsinaisesti vastaisi ohjauksesta. Ohjaajan valinta oli haasteellisinta, sillä meillä oli muutama vaihtoehto, jotka kaikki olivat audiovisuaalisen viestinnän osaajia sekä halukkaita osallistumaan tämankaltaiseen projektiin. Ongelma kuitenkin ratkesi, kun kuvaajaksemme lupautunut Kotiranta tarjoutui myös ohjaamaan dokumentin.

Tuotantotiimin kokoonpano vastuualueineen oli seuraava:

TUOTTAJA: C. Tauler

OHJAUS: N. Kotiranta

KÄSIKIRJOITUS: C. Tauler ja N. Keskinen

KUVAUS: N. Kotiranta

KUVAUSASSISTENTTI: N. Keskinen

EDITOINTI: N. Kotiranta ja C Tauler

MUSIIKKI: DJ Stigu

Koska Kotiranta tuli kuvaamaan sekä ohjaamaan dokumentin, oli luonnollista, että hänen johdollaan tapahtuisi myös leikkaustyö, johon itse myös osallistuisin. Graafisen työn tulisimme myös suorittamaan Kotirannan kanssa yhdessä, kun taas musiikin lupasi DJ Stigu tehdä dokumenttiin.

3.1.4 Budjetointi, aikataulut ja kuvausluvut

Budjetin vaatimattomasta koosta johtuen, siitä ei ollut tarvetta tehdä excel- taulukkoa, vaan laskeskelin budjettiarviota sitä mukaan, kun kuluja ilmaantui projektin edetessä. Projektimme budjettiarvio koostui lähinnä kuvauskaluston vuokraamisesta/ostoista, tuotantotiimin palkkioista, ruoka- ja juomahuollosta ym. juoksevista kuluista. Alustavan karkean arvioni mukaan rahaa kuluisi ainakin muutama sata euroa, riippuen siitä paljonko rahaa kuluisi laitevuokraukseen sekä tuotantotiimin palkkioihin.

Aikataulut oli projektissa hyvin yksinkertaista, sillä se periaatteessa rakentui heinäkuun viimeisen viikonlopun ympärille, jolloin suoritimme itse kuvaukset. Aikataulu oli kesäkuun lopulla syntyneen idean jälkeen seuraavanlainen; heinäkuun puolessa välissä teimme käsikirjoituksen, jonka jälkeen meillä oli kaksi viikkoa aikaa lyödä lukkoon tuotantoryhmän kokoonpano, hankkia laitteisto, pitää muutama palaveri sekä tehdä muita pienimuotoisempia esivalmisteluja.

Kuvausviikonlopun jälkeen suunnitelmissamme oli ottaa pari viikkoa etäisyyttä koko projektiin ennen kuin alkaisi taiteellisesti tärkein työosuus eli kuvamateriaalin läpikäynti ja leikkaustyö. Leikkausprosessin kanssa emme halunneet turhaan kiirehtiä, vaan tehdä työtä silloin, kun siltä tuntuu ja kun päivätöiltä ehdimme. Takarajaksi asetimme kuitenkin vuoden 2011 lopun.

Vaikka meillä oli alussa DJ Sex & Stigun lupa kuvata heitä Down By The Laituri – viikonlopun tunnelmissa, tarvitsimme myös kuvauslupia muilta tahoilta. Emme olleet aluksi varmoja, jos saisimme kuvata ravintolalaiva Donnassa tai yleensäkin DBTL-festivaalialueella. Festivaalin tapahtumakoordinaattorilla ei kuitenkaan ollut mitään sitä vastaan, jos pysyisimme festivaalin ilmaisalueen puolella. Myös Donnan omistajataholta saimme hyväksynnän kuvaamiselle.

3.1.5 Kuvauslaitteiston hankinta

Kuvauskaluston hankinnan vaihtoehdot olivat joko kuvauslaitteiston vuokraus tai pyrkimys yhteistyöhön jonkun audiovisuaalisen taiteenalan oppilaitoksen, kuten esimerkiksi Turun Taideakatemia kanssa. Kesääjasta johtuen laitteiston vuokraus oli ainut vaihtoehto. Koska olimme suunnitelleet kaikki kuvaussessiot yhdelle päivälle, vuokrauskulut eivät kuitenkaan tulisi kasvattamaan budjettia kohtuuttomasti.

Meillä oli myös onnea kuvauslaitteiston hankinnan kanssa, kun ohjaajakuvaajamme ilmoitti pystyvänsä järjestämään meille kuvausviikonlopuksi laadukkaan tuotantokameran jalustoineen ilmaiseksi. Meiltä vielä puuttuvat langattomat mikrofonit sekä valot vuokrasin muutamalla kymmenellä eurolla paikallisesta audiosysteemejä toimittavasta yrityksestä.

3.1.6 Käsikirjoitus

Heinäkuun puolivälissä aloimme työstää käsikirjoitusta. Ryhdyimme kirjoittamaan linjoja vetävää suunnitelmaa kuvauksia silmällä pitäen. Se, mitä saimme aikaan, mahtui kahdelle paperiarkille, joten kyseessä oli ennemminkin synopsis eli tiivistelmä elokuvan sisällöstä. Synopsis on eräänlainen luonnos, josta selviää ohjelman sisältö ja muoto. Siitä saa käsityksen myös elokuvan tyylistä ja lähestymistavasta. Käsikirjoitus sisälsi mahdollisen alkukohtauksen, kolme kuvausosiota sekä seuraavat haastattelukysymykset:

1. Onko tämä se juttu, miten DJ:t rentoutuvat ennen DBTL-keikkaa?
2. Koska ja miten DJ Sex ja DJ Stigu tapasivat ja miten idea musiikillisesta yhteistyöstä syntyi?
3. Muistatteko ensimmäisen yhteiskeikkanne? Missä se oli ja miten se meni? Miten ensimmäinen keikka kutsu tuli ja keneltä?
4. Miten yhteistyön alku sujui? Oliko musiikillisia erimielisyyksiä tai erimielisyyksiä esim. puvuista tai rekvisiitasta yleensä?
5. Mistä ideat mitä merkellisimpiin esiintymisasuihin tulevat? Mitä asuja on ollut päällä?

6. Missä vaiheessa huomasitte olevanne Turun kuumin DJ-kaksikko?
7. Mitä etuja suosio on tuonut? Ilmaisia lounaita ym.?
8. Onko suosion myötä ”pissa noussut päähän”?
9. Mikä kaverissa on hyvää esiintymiskumppanina? Mikä kaverissa on huonoa?
10. Mikä on ikimuistoisin keikkanne? Top 3 keikkaa? Luetelkaa hienoimpia keikkapaikkoja
11. Hauskin muisto keikoilta ikinä? Ikävin muisto? Joku tilanne tilanne? Pettääkö tekniikka usein?
12. Oletteko koskaan soittaneet selvin päin? Edes kerran?
13. Onko DJ Sexin ”rekkamiehen hymy” tavaramerkki vai vahinko?
14. Onko taustaorganisaatiota – manageria tai keikkamyyjää?
15. Vappuna 2010 oli viimeinen keikka ennen tämän illan comebackia? Miksi tiet erosivat?
16. Miten paluu yhteen tapahtui?
17. Mikä on mielestänne tärkeintä DJ:n hommassa?
18. MUSIIKKI: Musiikilliset yhteiset mieltymykset? Musiikilliset erot?
19. Minkälaisesta musiikista keikkanne koostuvat pääpiirteittäin? Genret/tyylit. Ketkä ovat suurimmat vaikuttajat soittoonne?
20. Kuinka pitkälle tai tarkasti suunnittelette setin; biisit, biisijärjestykser, jaksotukset?
21. Kerro Stigu studiostasi ja minkälaista musiikkia teet? Kauanko olet tehnyt? Kuullanko sitä keikoillanne?
22. Mitä mieltä olette nykynuorison suosimista nk. tanssihiteistä, joita listat ovat täynnä? esim. Lady Gaga, Rihanna tai Jare ja Ville Galle? Huolettaako tämä nykysuuntaus?
23. Tunteeko Sex & Stigu edelleen tarvetta täyttää yleisön toiveet vai onko kyse vain esiintymisen pakosta?
24. Oletteko uudistuneet mielestänne viime vuosina vai onko turhaa muuttaa toimivaa reseptiä?
25. Onko teillä vielä toteuttamattomia unelmia tai tavoitteita menestyksen suhteen? Mitä seuraavaksi?

Laatimamme alkukohtaus oli vain yksi idea siitä, millaisissa kuvissa ja tunnelmissa dokumentti voisi alkaa. Idean lainasimme suoraan artistidokumenteista, joissa elokuvat alkavat kuvaten tunnelmia juuri ennen artistin esityksen alkamista sekä sen aloittamisesta.

Suunnittelimme dokumentin ensimmäiseen osioon haastatteluosuuden, joka tapahtuisi DJ Sexin kotipihalla päähenkilöiden kylpiessä paljussa. Dokumenttielokuvissa ympäristöllä on hyvin keskeinen rooli, ei pelkästään kohteen taustana, vaan monitasoisena, syvänä ja ilmaisullisena ulottuvuutena. (Pirilä & Kivi 2005, 37.)

Haastattelumateriaalin lomaan suunnittelimme sijoittavamme vanhempaa kuvamateriaalia Sex & Stigun aikaisemmista esiintymisistä. Vanhempaa materiaalia pistäisimme kohtiin, jossa haastattelu sivuaa esimerkiksi heidän erikoisia esiintymisasujaan tai muita seikkoja takavuosien esiintymishistoriasta. Haastattelun lisäksi suunnittelimme kuvaamamme tähän osioon materiaalia kaksikon päivän tekemisiä rentoutumisesta sekä valmistautumisesta illan keikkaa varten.

Toiseen osioon kaavailimme haastattelun jatkuvan, mutta uudessa paikassa. Haastatteluosion kuvauspaikka oli käsikirjoituksessa jätetty auki, mutta vaihtoehtoina meillä oli DJ Stigun jokirannassa sijaitseva äänitysstudio, läheinen puisto, baari tai festivaalialueella sijaitseva TYA-oppilaitosten koulubussi, joka meille oli annettu käyttöömme. Haastattelun jälkeen suunnitelmana oli kuvata DJ-kaksikon siirtymistä esiintymispaikalle ravintolalaiva Donnaan.

Visiomme dokumentin kolmannesta ja viimeisestä osiosta koostui DJ:t Sex & Stigun keikan kuvaamisesta. Tavoitteenamme oli saada välitettyä elokuvaan se tunnelma, jonka festivaalialue, ihmiset, ravintolalaiva Donna sekä levyntyöryrittäjämme saivat musiikillaan aikaan.

Haastattelukysymysten laatiminen oli helppoa, sillä tunsin haastateltavat etukäteen ja persoonallinen DJ-kaksikko herättää jo luonnostaan monia kysymyksiä. Halusimme esittää kysymyksiä, jotka kiinnostaisivat meitä sekä katsojia. Samalla yritimme välttää tylsiä tai liian tavanomaisia kysymyksiä. Pyrimme myös tekemään kysymyksistä humoristisia ja korkealentoisia. Luotimme siihen, että Sex & Stigun vastaukset tarinoineen ovat hauskoja riippumatta kysymysten laadusta. Pääpiirteittäin kysymykset koskivat heidän yhteistyönsä historiaa, keskinäistä kemiaa, musiikillisia mieltymyksiä sekä levyjen soittoon liityvää filosofiaa.

3.2 Kuvaukset

3.2.1 Kuvausten esivalmistelut

Kuvauspäivän lähestyessä ensimmäisiin esivalmisteluihin kuului palaveri kuvausryhmän kesken. Palaverissa kävimme muun muassa läpi sitä, mitä kuvauspäivänä tulisi mahdollisesti tapahtumaan, minkälaisia tilanteita pääsisimme kuvaamaan, missä paikoissa kuvaussessiot tulisivat tapahtumaan sekä miten päivä tulisi etenemään. Lisäksi ohjaaja/kuvaajamme Niko esitteli meille laatimaansa kuvakäsikirjoitusta, johon hän oli hahmotellut etukäteen suunnittelemissamme kuvaussessioista sarjakuvamaisen piirroksen. Kuvaajalle kuvakäsikirjoituksesta on suuri hyöty, sillä siitä kuvaajan on mahdollista seurata, kuinka otot tulee rajata ja sommitella. Kuvakäsikirjoitus on yleisesti yksityiskohtaisin muoto elokuvan suunnittelussa. (Välikylä 2005, 49-50.) Tärkein anti palaverista oli se, että totesimme hauskanpidon olevan kantava voima kuvausprojektissamme, ja että sillä saavuttaisimme parhaan lopputuloksen.

Kuvauksiin oli vain muutama päivä, kun sain TYA-oppilaitosten toiminnanjohtajalta mielenkiintoisen tarjouksen; jos haluaisimme, saisimme omaan käyttöömme TYA:n keltaisen amerikkalaistyyllisen koulubussin, joka oli mainosmielessä toimitettu suljettavalle DBTL-festivaalialueelle lähelle ravintolalaiva Donnaa. Otin tarjouksen vastaan, sillä hienoksi sisustettu koulubussi toimisi DJ-kaksikolle loistavana backstagenä keikkaan valmistautumista varten ja bussissa olisi hyvä kuvata osa haastattelusta.

Dokumentin tyyliin kuuluu hyvin tärkeänä osana ennakkotutkimus ja suunnittelu, koska dokumentin valmistukseen liittyy enemmän rajoitteita kuin muiden elokuvien kohdalla. Todellisuus sanelee useasti kuvauksen ehdot, kuten ilmaston. (Ang 2006, 213.) Hyvissä ajoin ennen kuvauspäivää kävimme tarkastamassa kuvauspaikoista ravintolalaiva Donnan sekä bussin, sillä halusimme etukäteen kartoittaa toimitilojen tarjoamat kuvausmahdollisuudet.

Kun kuvauksiin oli aikaa enää vajaa vuorokausi, olimme saaneet kaiken valmiiksi; meillä oli tuotantoryhmä, toimintasuunnitelma(käsikirjoitus), kuvauslaitteet, luvat ja bussi keskellä DBTL-festivaalialuetta.

3.2.2 Kuvausten toteutus

Lauantaina 30 heinäkuuta 2011 oli aurinkoinen ja lämmin päivä Turussa, jossa vietettiin Down By the Laituri –festivaalin päätöspäivää. DJ-kaksikko oli jo kylpemässä takapihan paljussa DJ Sexin kotipihalla. Hyvällä sykkeellä saimme asetettua kuvauslaitteet sekä itsemme aseisiin paljon ympärille ja aloitimme haastattelun. Nopeasti kävi ilmi, että kaksikon esiintyminen haastattelutilanteessa kameran edessä oli jopa parempaa kuin olimme etukäteen toivoneet. Heidän autenttinen esiintymisensä sekä haastatteluvastauksensa olivat viihteellisiä, syväluotaavia, sopivan asiallisia/asiattomia ja parasta oli korkealentoinen huumori, joka spontaanisti kumpusi heidän persoonistaan.

Kuva 1. DJ- kaksikko kylpemässä.

Kuvausession kruunasi autenttinen kuvamateriaali tilanteesta, jossa DJ: Sex & Stigun paikalla oleva illan keikkamanageri ilmoitti kesken haastattelun, että tiskijukkamme eivät saaneet ravintolalaivan omistajataholta lupaa käyttää sub

woofer – äänenvahvistinta, koska desibelit ylittäisivät kaupungin järjestyssäännöissä olevan rajan. Tämä oli hyvä esimerkki siitä, miten Pirilän ja Kivenkin mukaan ympäristön tapahtumat saattavat alkaa myös kertoa omaa tarinaansa rinnan tai vastakkaisesti kohteen kerronnan kanssa. (Pirilä & Kivi 2005, 37-38.)

Kuvasimme vielä DJ-kaksikon pukeutumista illan esiintymisasuihin sekä yleistä rentoutumista ennen illan keikkaa. Tällä kertaa Sex & Stigu olivat pukeutuneet sketsisarja Pikku-Britannian hyvin hämmentäviksi hahmoiksi - pyörätuolissa istuvaksi Andyksi sekä häntä auttavaksi Louksi.

Päivä alkoi vaihtua alkuillaksi, kun aloimme kuvata DJ-kaksikon siirtymistä Turun keskustan jokirantaan DBTL-festivaalialueelle. Paikallisen taksiyrittäjän innovaatio, house-musiikkia soittava tilataksi eli house-taksi tuli noutamaan ryhmän ja tästä matkasta saimme myös mukavaa kuvamateriaalia.

DJ:t Sex & Stigun saavuttua jokirantaan, alkoi kävelymatka festivaalialueelle suuntana käytössämme oleva TYA:n koulubussi. Kävelyosuudella onnistuimme saamaan harvinaisen hauskaa kuvamateriaalia, kun Pikku-Britannian Andyksi ja Louksi pukeutuneet sankarit ryhtyivät spontaanisti pyörätuolinsa kanssa jahtaamaan monia naispuolisia vastaantulijoita.

Toisen haastattelun kuvaukset menivät mukavasti, ja bussi oli haastattelupaikkana hyvin toimiva ja valaistus riittävä. Visuaalisesti otoksista ei ehkä tullut niin hyviä kuin ensimmäisessä haastattelussa, sillä kuvausympäristönä paljua on visuaalisesti hyvin vaikea voittaa. Muun muassa tilojen ahtauden vuoksi kuvaus suoritettiin käsivaralla, mikä onnistuessaan olisi omiaan luomaan autenttisen tunnelman. Lisäksi suurin osa haastattelusta on kuvattu lähikuvaotoksilla, jolla on oma merkityksensä tunnelman luomisessa. Lähikuvalla on mahdollisuus saada katsoja kokemaan itsensä osaksi tapahtumaa. (Ang 2006, 62.) Tämän kuvausosion päätteeksi saimme vielä hyvää kuvaa siitä, kun DJ:t matkasivat bussista kohti esiintymisareenana ravintolalaiva Donnaa.

Kun DJ Sex & Stigu olivat rooliasuineen sekä pyörätuoleineen tehneet näyttävän sisääntulonsa Donnaan ja alkoivat virittää laitteitaan, sai kuvausryhmämme hetken tauon kuvauksista. Aloimme suunnitella, miten kuvaisimme kolmannen ja viimeisen kuvausosion, jossa oli tarkoitus kuvata Sex & Stigun keikkaa. Mietimme muun muassa kuvakulmia, kuvauspaikkoja, tekniikoita sekä sitä, mihin sijoittaisimme kakkoskameran. Kello oli noin 21–21.30 ja oli vielä valoisaa, mutta jouduimme ottamaan huomioon myös sen, että ilta hämärtyisi pian. Ravintolalaivan heikossa valaistuksessa kuvaaminen tulisi aiheuttamaan haasteita kamerankäytössä. Valon puutteen ja väärän valaistuksen vuoksi kerran pilalle mennyttä kuvaa on lähes mahdoton korjata enää jälkikäteen, joten on tärkeää muistaa valon vaikutus kuvattaessa. (Välikylä 2005, 55.)

Kuva 2. Sex & Stigu rooliasuissaan.

Salanimellä Helly & Hansen esiintyneet DJ:t Sex & Stigu tekivät onnistuneen keikan, ja ihmiset Donnassa sekä sen ulkopuolisella anniskelualueella saivat loistavaa musiikkia tanssiakseen. Alkuperäisessä suunnitelmassa oli tarkoitus kuvata keikka alusta loppuun, mutta sen kestäessä monta tuntia, päätimme lopettaa kuvaukset keikan loppupuolella. Joka tapauksessa saimme riittävästi

hyvää kuvamateriaalia, vaikka olimme ensin hieman huolissamme ravintolalaivan heikosta valaistuksesta.

Kuva 3. Keikkatunnelmaa.

Kun kuvaukset olivat ohi, kävelimme ravintolalaiva Donnalta takaisin käytössämme olevaan bussiin, laskimme kuvausvälineet alas ja nostimme maljaa. Olimme jonkun verran uupuneita, mutta hyvin tyytyväisiä päivän antiin. Meillä oli runsaasti hyvää ja mielenkiintoista kuvamateriaalia.

Kaiken kaikkiaan kuvauspäivä sujui mallikkaasti. Säätsuosivat, aikataulut pysyivät ja saimme kuvattua lähes kaiken mitä halusimmekin. Lisäksi kuvausryhmässä oli hyvä henki ja toiminta oli tehokasta. Positiivisinta oli kuitenkin itse kuvausten kohteiden eli Sex & Stigun hauska ja viihteellinen esiintyminen kameran edessä. Emme oikeastaan kohdanneet mitään vastoinkäymisiä koko päivän aikana, ja koko tuotantoryhmä oli päivään tyytyväinen.

3.3 Jälkituotanto

3.3.1 Leikkaus

Edessämme oli dokumentin teon taiteellisesti haastavin osuus eli leikkaustyö. Kuvausten jälkeen olimme ottaneet etäisyyttä projektiin parin viikon ajan ennen kuin ensimmäistä kertaa katsoimme kuvamateriaalin yhdessä läpi ohjaajaleikkaajan kanssa. Tavoitteemme lopputuloksen kannalta oli, että dokumentin tulisi säilyttää intensiivisyytensä sekä mielenkiintoisuutensa olemalla tarpeeksi lyhyt. On yleisesti parempi, että elokuva on lyhyt kuin liian pitkä, riippuen kuitenkin elokuvan sisällöstä. (Välikylä 2005, 76-77.) Lisäksi halusimme dokumentista hauskan, kuten jo projektin ensimmäisessä suunnitteluvaiheessa olimme visioineet.

Ensimmäisessä vaiheessa kävimme kuvamateriaalin läpi otos otokselta. Kirjoitimme muistiinpanot sekä merkitsimme aikakoodit niistä kohtauksista, jotka mahdollisesti päätyisivät itse dokumenttiin. Tämän jälkeen lähdimme työstämään haastatteluosuuksia, sillä koko dokumentti tulisi periaatteessa rakentumaan haastatteluosuuksien ympärille. Dokumentin lopullisen pituuteen nähden meillä oli haastatteluista runsaasti kuvamateriaalia, joten jouduimme karsimaan monta hyvää haastattelukohtausta. Valitsimme alustavasti pätkiä haastatteluista, jotka siirsimme editointiohjelman leikkauspöydälle saadaksemme leikattua niistä lopulliset haastatteluosuudet dokumentin rungoksi. Tätä leikkausprosessin vaihetta kutsutaan raakaleikkaukseksi.

Seuraavaksi valitsimme kuvamateriaalia osioihin, joissa päähenkilöt siirtyvät DJ Sexin kotipihalta DBTL-festivaalialueelle. Lisäksi valitsimme parhaat osat kaikesta siitä, mitä kuvasimme festivaalialueella ennen ravintolalaiva Donnaan siirtymistä.

Kolmannessa ja viimeisessä isommassa osiossa leikattavana oli kuvamateriaali DJ Sex & Stigun keikasta. Leikkaamisen kannalta materiaali ei ollut erityisen haastava, mutta se olisi ollut hyvinkin haastava, jos kuvaajamme ei olisi kuvauksissa oivaltanut käyttää pimeäkuvauksessa käytettäviä tehostekeinoja.

Materiaalia kuvattaessa ongelmana oli myöhäisestä kuvausajankohdasta johtuva pimeys sekä ravintolalaivan heikko valaistus, mutta kiitos taitavan kuvaajan sekä leikkaajan, saimme keikkaosioistakin onnistuneen.

Kun dokumentin rungon muodostavat kolme osiota olivat valmiita, aloimme pohtia kerronnan kulkua. Valkola sanoo kirjassaan, että kerronnan kehittymiseen vaaditaan tietty määrä toimintoja, joilla on oltava jokin päämäärä tai tarkoitus, ja näiden toimintojen tulee ilmetä tietyssä paikassa ja ajassa, suhteessa tapahtuvaan tarinaan. Kerronta vaatii myös erilaisia kerronnallisen ketjun myötä muodostuvia tapahtumien välisiä asetelmia. Tällaisia asetelmia hyödynnetään myös dokumentaarisisessa kerronnassa, valikoiden ja ennakoiden tiettyjä aikoja ja paikkoja sekä kuvakulmien että leikkauksien avulla. (Valkola 2002, 25.)

Päädyimme käyttämään kerronnassa loogista tapahtumajärjestystä käyttäen ainoastaan muutamaa aikatakaumaa. Tosin elokuvassa ei ole tarvetta esittää tapahtumia siinä järjestyksessä kuin ne tapahtuvat. Edes dokumenteilla ei ole tarvetta kulkea todellisen aikajärjestyksen mukaisesti. (Ang 2006, 14.)

Seuraavaksi aloimme käydä läpi vanhempaa kuvamateriaalia, jota olimme onnistuneet saamaan käsiimme, ja jota olimme suunnitelleet lisäävämmekä dokumentin alkuun sekä mahdollisesti haastattelun yhteyteen. Tämän lisäksi dokumenttielokuvamme tarvitsi vielä alun sekä lopun teksteineen. Kun nämäkin olivat valmiina, oli seuraavana työprosessina leikkaustyön hienosäätö, kuten ajoitusten tarkennus otosten yhteenliittämisessä tai kuvamateriaalien värisävyjen sekä valotuksen yhtenäistäminen. Elokuvan jatkuvuuden kannalta tärkeimpinä asioina voidaan käsittää valotuksen ja värimaailmojen yhdenmukaisuus leikkeiden välillä, sekä leikkausten välisten siirtymien luonnollisuus. (Ang 2006,168.)

3.3.2 Musiikki ja grafiikka

Kun dokumenttielokuvamme ensimmäinen versio oli lähes valmis, kutsuimme DJ-kaksikon katsomaan tuotosta, jotta he saisivat antaa palautetta ja esittää toivomuksia mahdollisten muutosten suhteen. Keskustelimme myös dokumentin musiikista, sillä DJ Stigu oli luvannut tehdä siihen musiikit omassa studiossaan. Muutostoiveita ei tullut, ja tiskijukkamme tuntuivat olevan hyvin tyytyväisiä dokumenttiin.

Dokumenttimme grafiikka koostuu lähes kokonaan alku- ja lopputeksteistä. Tekstien kanssa jouduimme pohtimaan muun muassa fontti- ja kirjainkokoja, teksti- sekä taustavärejä, jotta saisimme visuaalisesti miellyttävän lopputuloksen. Tärkeää oli myös se, että teksti sopisi graafisine elementteineen dokumenttielokuvan tyyliin.

3.3.3 Lopputulos tuottajan silmin

Tavoitteenamme oli saada dokumentista intensiivinen, mielenkiintoinen ja humoristinen. Tuottajan näkökulmasta koen tuotantoryhmämme saavuttaneen tavoitteet. Dokumentin ensimmäisen version pituudeksi tuli noin 13 minuuttia. Katsoimme pituuden olevan sopiva, sillä siinä ajassa pystyimme välittämään katsojalle kaiken olennaisen elokuvan päähenkilöistä. Pyrimme siihen, että katsoja ei pitkästyisi, vaikka dokumentin aihe ei olisikaan sydäntä lähellä.

Onnistuimme dokumentissa tuomaan esille päähenkilöiden persoonallisuuden sekä heidän filosofiansa DJ-hommissa. Tuottajana halusin juuri näiden seikkojen välittyvän katsojille. Kaksikon huumori, itseironia, röyhkeys sekä itsensä likoon laittaminen ilmentyy hyvin dokumentin eri tilanteissa. Humoristisen tunnelman pystyy aistimaan dokumentin alusta asti heti, kun kaksikko Sex & Stigu avaa suunsa.

Erityisen tyytyväinen olen paljussa tapahtuneeseen haastatteluun, joka on visuaalisesti pirteä sekä ympäristön että päähenkilöiden ansiosta. Lisäksi pidän

haastatteluvastausten verbaalisesta koomisuudesta, joka tuli DJ-kaksikolta lähes luonnostaan. Myös ravintolalaiva Donnalla kuvatusta keikkaosiesta tuli hyvä. Siinä kuvaajaleikkaajamme sai onnistuneella kuvaamisella sekä leikkaamisella jopa taiteellisen lopputuloksen. Hienoa on myös se, että keikan mahtava tunnelma välittyi hyvin katsojalle.

Niillä resurseilla mitä meillä oli, olen tyytyväinen lopputulokseen. Kameramme ei ollut kalleimmasta päästä, eikä äänitystekniikka ollut paras mahdollinen, mutta sitä ei juurikaan huomaa lopputuloksesta. Tästä kuuluu kiitos Niko Kotirannalle, jonka ammattitaito oli koko projektissa ratkaisevassa roolissa.

4 YHTEENVETO

Dokumenttielokuvan voi määritellä olevan totuuden näyttämistä taiteellisin, visuaalisin ja elokuvallisin keinoin tekijän omasta näkökulmasta. Dokumenttielokuvan tuotantoprosessin vaiheet voi jakaa esituotantoon, kuvauksiin(tuotanto) ja jälkituotantoon. Onnistunut dokumenttielokuva vaatii esituotantovaiheen huolelliset valmistelutyöt muun muassa kuvauksia varten. Kuvauksissa tavoitteena on saada kuvattavasta kohteesta sekä laadullisesti että määrällisesti hyvää kuvamateriaalia. Jälkituotannossa tämä kuvamateriaali leikataan ja muokataan haluttuun lopputulokseen, valmiiksi elokuvaksi. Meidän dokumenttiprojektissamme onnistumisen kannalta keskeisimpiä tuotantovaiheita olivat esituotanto, kuvaus ja jälkituotanto. Dokumenttimme tuottamisessa tärkeimpiä esituotantoon kuuluvista työprosesseista oli suunnittelu, kuvauspaikkoihin etukäteen tutustuminen, tuotantoryhmän kokoaminen, kuvauskaluston hankkiminen sekä käsikirjoitus haastattelukysymyksineen. Hyvin tehty esituotanto luo puitteet onnistuneelle kuvaustyöhön.

Esituotantovaihe sujui kivuttomasti, joka johtui osaksi siitä, että emme halunneet lähteä liian tarkkaan suunnittelemaan dokumentin kuvauksia. Sen sijaan suunnittelimme kuvauspaikat, liukuvan aikataulun sekä tietyt raamit, joiden sisällä saimme improvisoida. Annoimme DJ-kaksikon toimia luontonsa mukaan ja näin saimme onnistunutta kuvamateriaalia. Kuvauskalusto järjestyi lähes ilmaiseksi ja sen ansiosta projektin budjetti alittui reippaasti.

Kuvaus on luonnollisesti elokuvan onnistumisen kannalta aina kriittisen tärkeä työvaihe. Dokumentin kuvauksissa on olennaista saada tarpeeksi paljon teknisesti sekä taiteellisesti onnistunutta kuvamateriaalia halutusta kuvauskohteesta. Kun käyttökelpoista kuvamateriaalia on paljon, jälkituotantovaiheen leikkaustyössä on paljon helpompaa päästä haluttuun lopputulokseen.

Kuvauspäivän aurinkoisella säällä oli yllättävän suuri rooli. Jos sää olisi ollut huono, ei dokumenttia olisi välttämättä saatu kuvattua. Kuvaukset sujuivat ennakoitua paremmin ja saimme paljon hyvää kuvamateriaalia. Osasimme odottaa DJ Sex & Stigusta kuvatusta materiaalista viihdyttävää, mutta heidän esiintymisensä ylitti odotukset.

Dokumenttielokuva tuo ihmisille yleensä ensimmäisenä mieleen todellisuuden käsitteen, mutta dokumentin tekijä luo kuvaamansa kohteen todellisuudesta aina oman näköisensä. Dokumentti on tekijänsä mielestä onnistunut yleensä silloin, kun haluttu viesti on saatu välitettyä katsojalle taiteellisesti tyydyttävällä tasolla. Tämän saavuttamisessa on dokumenttiprojektin jälkituotantovaihe ratkaisevassa osassa. Elokuvamme jälkituotantovaiheessa leikkauksen lisäksi ratkaisevaa oli onnistua musiikissa, teksteissä sekä kuvamateriaalien yhteensovittamisessa.

Leikkausvaiheessa meillä oli runsaasti hyvää kuvamateriaalia, ja tämä oli luonnollisesti ollut suureksi avuksi lopputuloksen kannalta. Mielestäni saavutimme tavoitteemme, kun dokumentista tuli mielenkiintoinen, koominen sekä sopivan pituinen säilyttäen intensiivisyytensä.

Kuvaukset menivät suunnitellusti ja ehkä jopa odotettua paremmin. Saimme paljon hyvää käyttökelpoista kuvamateriaalia, joka oli sekä taiteellisesti, että teknisesti onnistunutta. Lisäksi pysyimme aikataulussa, emmekä kohdanneet mainittavia vastoinkäymisiä.

Dokumenttiprojektin toteutuksen onnistumiseen vaikutti suuresti Niko Kotiranta, joka alan ammattilaisena vastasi ohjauksesta, kuvauksesta sekä otti ison vastuun leikkaustyöstä. Vaikka projektin tuottajana pidätin viimeisen päätäntävällän itselläni, halusin ehdottomasti pitää huolta siitä, että ryhmässämme vallitsisi demokratia. Yhteistyö Kotirannan kanssa sujui hyvin ja taiteelliset näkökulmamme kohtasivat sovussa. Ohjaajalle oli helppo antaa kuvaustyössään vapaat kädet, kuten myös esittää hänelle toiveita sekä ideoita. Dokumentin lopputuloksen kannalta haastavimpaan tuotantovaiheeseen eli jälkituotantoon voimme olla myös tyytyväisiä. Laajasta kuvamateriaalista

saimme raakaleikattua oleellisimmat kuvausotokset, joista saimme koottua toimivan rungon dokumenttielokuvaan. Onnistunut musiikin ja tekstien lisäykset yhdessä leikkauksen hienosäätöjen kanssa muodostivat lopputuloksen, jossa saamme välitettyä viestimme taiteellisesti tyydyttävällä tavalla.

Kaiken kaikkiaan olemme hyvin tyytyväisiä tuotantovaiheiden sekä niiden sisältämien työprosessien onnistuneeseen suorittamiseen. Dokumenttiprojektimme työvaiheiden läpivieminen tuntui harvoin raskaalta, ja mikä tärkeintä, muistimme pitää myös hauskaa. Lopputulokseen olemme myös tyytyväisiä ja odotammekin innolla, että pääsemme näyttämään dokumenttielokuvaamme myös muille.

LÄHTEET

Aaltonen, Jouko. 2006. Todellisuuden vangit vapauden valtakunnassa – Dokumenttielokuva ja sen tekoprosessi. 1.painos. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Ang, T. 2006. Digivideo. Kuvaajan käsikirja. Karkkila: Kustannus-Mäkelä Oy.

Curran Bernard, S. 2007. Documentary storytelling – Making stronger and more dramatic nonfiction films. 2. Burlington: Elsevier Inc.

Kippola, I.; Sedergren, J. 2009. Dokumentin ytimessä – Suomalaisen dokumentti- ja lyhytelokuvan historia 1904 – 1944. Porvoo: WS Bookwell Oy.

Nichols, Bill. 2001. Introduction to documentary. Indiana University Press. Bloomington: Indiana USA.

Pirilä, K. & Kivi, E. 2005. Otos. Elävä kuva – Elävä ääni. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy

Valkola, J. 2002. Dokumentin teoria ja estetiikka digitaalisen median aikakaudella. Jyväskylä:

Jyväskylän yliopistopaino

Vilhunen, A .1990. Elokvakirja. 2. painos.09. Helsinki:Laatusana Oy.

Välikylä, J. 2005 Digivideokoulu. 1. painos. Jyväskylä: Docendo Finland Oy